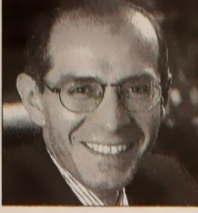

Nâzım Hikmet Türkiye'dir!

HASAN BÜLENT
KAŞIKÇI

Başlığın, Sartre'ın tutuklanmasını isteyenlere, de Gaulle'un 'Sartre Fransa'dır' lafından mül-

hem olduğu malum. Nâzım, kuşkusuz Türkiye'dir ama herhalde MHP'nin Türkiye'si değil!

Nâzım Hikmet'in vatandaşlık hakkının iadesi konusundaki tartışma sürüyor. Böyle bir kararın alınmasına direnen bir MHP kesimi var. 'Kendi inançlarını savunmalarına diyecek bir şeyimiz yok' diyemeyiz. Çünkü, hem görüşlerini yanlış, yanıltıcı, demagojik, popülist iddialara dayıyorlar hem de bu kararın çıkması Nâzım'ın ötesinde Türkiye'nin kendi kendisiyle hesaplaşmasının zorunlu bir sonucudur. Şimdi gerekli düzeltmeler.

1. Nâzım Hikmet 'vatan haini' değildi. Bu, belli çevrelerin, özellikle de 1940'ların faşizminde uydurduğu ucuz, sıradan bir laftır. Nâzım bunu biliyordu. Niçin 'öyle' olduğunu anlattığı şiirinin sonunda da 'eğer şunları şunları istemek ve şunları şunları eleştirmek vatan hainliğiyse, dokuz sütun üstüne böyle yazılmaya devam etsin' diyordu. Nâzım Hikmet'in sorunu 'vatan'la değildi; insanıyla hiç olamazdı. Nâzım Hikmet'in sorunu rejimleydi, yönetimleydi. Onu şiddetle eleştiriyordu ve unutmamalım, Nâzım Hikmet bir komünistti. Görüşleri, eleştirileri doğrudu veya yanlıştı ama öyleydi ve komünistler vatan haini olur diye bir kural olmadığı gibi milliyetçiler vatanseverdir diye bir kural da yoktur. Kaldı ki, Nâzım Hikmet toplumun ürettiği tüm devrimci birikime sahip çıkıyordu. Atatürk'ün önemi de onun için buydu. Yoksa orada da bir putlaştırma veya Atatürk'ü egemen yaklaşımın içinden benimseme gibi bir mesele yoktur. Vatandaşlık iadesinin sadece Kurtuluş Savaşı Destanı'na dayandırılması filan da gereksizdir.

2. Nâzım Hikmet 'vatan hainliği' suçlamasından hüküm giymedi. 'Orduyu isyana teşvik' ve 'rejimi değiştirmeyi istemektir' suçu. (MHP'liler de bir dönem aynı suçlardan yargılanmıştı.) O mahkeme bir geminin sintinesinde alelacele kurulmuştu. Haksız ve yanlış bir mahkemeydi; taraflıydı, karar zaten verilmişti. Nâzım Hikmet mahkûm edilmeliydi; edildi. O mahkûmiyet hâlâ sürdürülmek isteniyor ama unutmamalım ki, o dava da hâlâ sürüyor.

3. Nâzım Hikmet yurtdışına çanı istediği için kaçmadı. Kaçmak zorunda kaldı. Askere çağrılıyordu. Oysa hem askeri okulda yıllarca okumuştun, hem 'çürük' raporu vardı hem de elli yaşındaydın. Buna rağmen askere çağrılıyordu. 1948 yılında Sabahattin Ali öldürülmüştü. Bu askerlik işinin de bir 'tezgâh' olduğunu görüyordun. 'Meşru müdafaa' sınırları içinde kaçtı. Çünkü, 'asl'olan hayattır.' Kaçışı faşizme direnişin bir yoluydu. Direndi ve o nedenle hâlâ yaşıyor.

4. Dışarıda Türkiye aleyhine yayın, propaganda yaptı deniyor. Hayır, tekrar edelim, rejim ve yönetim aleyhine konuştu. Stalinist oldu deniyor. Hayır, hem zaten öyleydi hem de, kısa bir süre içinde işin içyüzünü anladı ve Stalin ölünce de bilinen şiirini yazdı. Rejimi daha Stalin hayattayken eleştiren oyunuydu sahnelenmedi.

5. Vatandaşlıktan çıkarılması tek taraflı bir karardı. Bu, Türk aydınınının kaderidir. 1980 döneminde, düşünebiliyor musunuz, 20.000, evet, yazıyla yirmi bin kişi, vatandaşlıktan çıkarıldı. Bunlar hep vatan haini miydi, yoksa bir rejimin muhaliflerini ayıklama süreci miydi?

Yeryüzünde demokrasi oldukça Dreyfus davaları kazanılacak, itibarlar, haklar iade edilecektir. Hep söylendiği gibi, Nâzım Hikmet'in buna ihtiyacı yok. Onun vatandaşlığının iadesinden kaynaklanacak itibaraysa Türkiye'nin delicesine ihtiyacı var.

Nâzım'ın vatandaşlığı, o Nâzım olduğu için değil, sadece sivilleşme ve demokrasi bağlamında ortaya koyulmuş 'nötr', hukuksal bir taleptir ve iade edilecektir.